

نومرو : ۱۲۱

اداره خانه

ایستانبول، جغال اوغلی، دائره اجتهاد

تهله فون نومروسی : ۸۶۵

" Idjtihad " Constantinople

بشنجی سنه

اجتهاد

صریح فکریه ضادم
علمی، ادبی، اجتماعی هفته لقمجموعه
مدیر مرخص : الهمی صفا

۶ تشرین ثانی ۳۳۰

آبونه

سنه لك آلتی آیلق

تورکیا ایچین ۵ غروش ۳۰ غروش
ممالك اجنییه ایچین ۱۵ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یاره

رجال فن

هارودی - ده قارت - پا-قال - اوپژن - نیوتون - لایبنیچ -
لورن دوجوسیو - بوفون - دالامبر - لینه - قوندورس - لادوازیه -
لاپلاس - کوویه - لامارک - آمپر - اتین ژوفرواست ایلر -
کپلوساق - برژه لیوس - آراغو - ژان بابتیست دوما - داروین -
اوکوست لوران - قلود برنار - ژوزف برتران - پاستور - تیه-ران - برتولو -

ده قارت

— مابعد وختام —

استانبولک فتحندن صوکره « ازمنه متوسطه مساعی
وفلسفه سنه تامایله وقوف ، ریچلک یکیدن ظهوری ، دینه
اصلاحات ، کشفات فیه » کبی درت بویوک عامل غرب
فلسفه سنده پک بویوک بریکیلک حصوله کتیرمشدرکه ، بوکا
تاریخ فن وتاریخ ادبیاتده « دور تجدد Renaissance »
دیرلر . دور تجدد برنجی فرانسوا زمانه مصادفدر .

رونسانس ده اسکی فیلسوف وادیلرک حدک فوقنده بر
رغبته مظهر اولدقلری کورولمکده در . بودورده یتیشن ادبا
وشعرا الارنده رهبر اوله رق فلسفه بی طومشلدی . بوخصوص
اون آلتنجی عصر ابتداسندن باشلار ...

... اون بشنجی عصرده فرانسه ، افکاتره واسپانیاده
باش کوسترن عوام اختلاللری حکومت مکلفه نلک لهنه بروضعیت
آلکش مسئله حل اولمش بشدیدی . عربلر آراسنده ظهور
ایدن اهل ونفاق غربده اسلام حکومتک انقراضیه نتیجه لشدیدی .
حالبوکه ، چوق سورمدی بیه اسلام حکومتی شرقدن غربه
دوغری تورک اردولریله کیردی . فاتحک عسکری استانبول
سورلرینی آشدینی ائاده بیزانس وروم حکماسی ایتالیا و فرانسه به
اختیار هجرت ایتدیلر . بونلرک یرلشدکلری یرلر روم لسانیه ،
روم فکریه ، روم عنعنه سیله دولدی .

سیاسی دیدی قودیلر بیتدکن صوکره بو عالملر اسکی
یونان ادبیاتی ، فلسفه سنی احیا ایتدیلر . عموم نظرنده افلاطون ،
میناغور ، اپیکور ، زنون یاواش یاواش بلیمکه باشلادی .
بوصورتله فلسفه ایله اوغراشانلرک برچوقلری مختلف مسلک
اختیار ایتدیلر . حتی فرانسه ده یتیشن ادبانک برچوغی یازیلرینک ،
حکایه لرینک موضوعنی فلسفه اوزرینه دوشه دیلر . مالرب لسانی
تجدید ایتدی . وهرسوزنده برمعنای فلسفه بلیرتمکه چالیشدی .
مونته نی بوندن صوکره فلسفه به براساس ویره بیلدی . فقط ،
بوعصر حکماسی نلک هان بویوک بر قسمی ریچ اولدیلر . پک
آچتی وهندز برلسان قوللانان قالون « تأسیسات خریستیانیه ،
جنوه کلیساسنک عقائد مذهبییه سی ، علم عقائد ترجمه سی ، روما
هیئت روحانییه سی وزهره دوا ، انجیللر آراسنده اتحاد آهنک »
کبی اثرلری وروحک باقی اولدیغنه دائر برکتانیله عوامک روحنده
بویوک برتأثیر اجرا ایتدی . بوصورتله ، تعصب قیریلیور ،
خریستیانلق برآز خوشوتدن قورتولمش اولیوردی .

عمومده اسقولاستیکه قارشی درین برمیل ، عظیم برتوجه
موجوددی . لکن ، اوافق تفک اختراعلر ، کشفلر یول آلدیجه
بوتوجه کتدکجه آزمالغه باشلامشدی . قریستوف قولومب
آمریقانی کشف ایتدکن صوکره فکرلرده برامید اوایندی .
کوتنبرخ مطبعه جیلنی یاراندیغی زمان عصرلردنبری بریکن
اسلامک آثارای وسیع بر مبدولیتله میدانه چیقدی . آرتیق
سیاحلر ایچین ارض کنیشله مش ، هرکس ایچین اوقومق ،
کتاب تدارک ایتک قولابلاشمشدی . « ارض عوامک مرکزیدر ! »
سوزینه پکده قولاق آسان بولونمیوردی .

آلمانیاده قاردینال « نیکولا دوکوس » ک فکری ، فلسفه سی
برآز یول آلیوردی . بو ذات آرزوق نظر دقتی جلب ایتکه
باشلامشدی . پارس دارالفنوننده « پیر لارمه » آرسطونک
فلسفه سنی علناً خیربالادی . اونک پک بویوک خطایه دوشمش
اولدیغی کوستردی . آرسطونی تنقید دینه ، رهبانیه برنوع
تعرض دیمکدی .

بونسلکه برابر ، رونسانسک فلسفه والهیاتده وجوده
کتیردیکی تحول پک سرعتله واقع اولامشدر . اونک کچیردیکی
استحاله پک بویوکدر .

آلمانیلی « ژاقوب بوئم » ایتالیالی لوسیلیو وانینی ومونته نی ک
صیمی دوستی تهیه نه بوئم تی ، رسام له ژوناردو ونجی ایله
رابله ، مونته نی کبی ریچلر دور تجددده خصوصی وفلسفی
برشخصیت کوسترمشلدرد . فقط ، برچوق ممالکده ، مثلاً ،
ایتالیاده ریچلک بویوک بر اخلاق سزله زمین تشکیل ایتدی .
دین خفیف برحرارته معروض قالوب ایچین ایچین اریه ن جسم
برغلاسیه پارچه سی کبی سونیور ، بتیوردی .

بوئم تی « اختیاری اسارت حقنده نطق Discours
sur la servitude volontaire نامیله یازدینی پک مشهور
برائرنده « حریت مالکیت ایچین عمومک ساده جه اونی ایستهمی
کافی در . » سوزیله خلقی اختلاله سوق ایدرکن دیگر طرفدن
بعضلری ده آزاده پک بارز برپورز براقان معناسز مناقشات فلسفی به
نهایت ویرمک املیه چالیشیورلردی . یازیق که ، بوتون بومساعی
آراسنده فته مستند قطعی بر فکر موجود دکلدی . فیلسوفلرک ،
عالملرک هان هپی حادثه لری برطاقم فوق الحد وممین شرطله
منقاد اولیان افعال ایله ایضاح ایدیورلردی .

برآز صوکره له ژوناردو ونجی نلک « طبیعتک یکانه ترجمانی
تجربه در . بوکا هر وقت مراجعت اقتضا ایدر . اونی برچوق
اشکالده موقع تطبیقه قویملی در . اوصورتله که ، نتیجه ده بوتون
قوانین عمومیه میدانه چیقارسین . » سوزلریله اشپای طبیعی به
نفوذک نه طرزده اوله جنی آکلاشیلدی . قوپرتیق ، تیخو -
براهه ، که پلر علم هیئاته نهایتسز برحدود بخش ایتدیلر .
غالبه اصول تجربی نلک نمونه استعمالی پک کوزهل کوستردی .
میشله سهروه ، وه زال ، سالویانی ، که زهرکی ده اة حادثات
حیاتیه بی میدانه قویدیلر . « قاردان ، ویه ت ، نه پیر ، تارناغلیا ،
اسنه لیوس » کبی لرک آئنده ریاضیه جانلاندی وحقیق حیاتنی

حکمی تأخیره سبب اولان شی شبهه در . بونکه برابر ،
بومسئله براراده برحیت مسئله سیدر . وشک اصولی برغایه
دکل ، برواسطه در .

دهقارته نظراً ادراك مطاع در . اشیا دن ادراك برنوع
تأثیر کلیر ؛ کندیمی بوتأثیری یاعز . بونک بزده کی وجدانی
حی آشای یوقاری یا ظاهر ویا مبهم در . پکی ، عجباً بوتأثیر
اشیای بزده بوتون وضوحیه ، بوتون حقیقیله کوستره بیایوری ؟
کندیمزک نه کی بر طریق ناصوابه کیتدیکمزی ارئه ایدن
تفکر خطادن مصونیتلکمزی ده حاضرلار . احوالده ، شبهه یه
دوشمکه دوشونجه مزی دوردوره رق وذهنمک مقبول کوردیکی
تأثیراته تابع اولقندن صاقینه رق بر خطا ارتکابندن وارسته
قالیرز . بر حکم ویرمک ، قبول ویا رد ایتک خصوصلرنده
ذهنمزه قطعی و دیکشماز بعض مقیاسلره صاحب اولقلغمز
لازمکیار . اگر بومقیاسلرده شک ومبهمیته بوغولشارسه حقیقته
واصل اولقی کوجلشیر . لکن ، بردفعه بر شییه حکم ویره -
بیلیرسکه آرتیق اوبزه مقیاس اولور . دیکرلری ده بونکه
قولچهرک حکملرمزی ویره بییرز .

شبهه لیورم دیمک ، شبهه ده بولندیغمی پک قطعی بیلورم
دیمکدر . ایشته ، بوضورتله بن برحکم ویرمکه موفق اولدم .
بو حکمه مطمئنم . چونکه ، بو حکمی حصوله کتیره ن بالذات
بنم ، دیمکه ، بن بعض خصوصات حقنده قطعی حکملر
ویرمکه قادرمشم . شبهه لیمک دیمک ، دوشونمک دیمکدر . مادامکه
شکدهیم احوالده دوشونیورم . بودوشونمک ایسه مجرددکلدر .
دوشونمک دیمک تفکر ایدنهک وارلنی دیمکدر . بو وارلنی ایسه
بنم شوخالده «دوشونیورم دیمکه وارم Cogito ergo sum»
ایشته ، بو حقیقته برابر بن کندیمی دخی میدانه چیقاردم .

چونکه آرایوردم . آرامق ایسه تحری ایدنهک وارلغیه
تعین ایدر . اجرا ایتدیکم فعلی و بو فعل دولایسیله وارلغیه
اینامله پک مشروع اولان وقوفک حدی تجاوز ایتمش صایلمم .
دوشونجه مدن نه قدر چوق شبهه یه دوشهرسم اوقدر چوق
دوشونمش اولورم . کندمدن ده نه قدر چوق شبهه لیرسم
کریک کندم وکریک یاپدیغم ایشلر حقنده اوقدر عیان معلوماته
دسترس اولورم و بو خصوصده ده هیچ برکونا خطایه دوشمش
اولم . چونکه ، «دوشونیورم» معناسی ایله «وارم معناسی»
آراسنده هیچ برافصلا یوقدر .

دهقارتک شک نظریه سی خلاصه بودر . بو حقیقته وصول
ایچین موقت برواسطه در [۱] . بونظریه تمامیه تازفیکه عائددر .
فیلسوفک حیاتنده وسط بر دوری تشکیل ایدن فن ایسه

[۱] رجال فن نامی آلتنده یازمقده اولدیغم بومقاله لری پک
اوزاتمجه جم . چونکه ، ده برچوق عالمک حیاتندن بحث ایتک
لازمدر . دهقارتک فلسفه سی حقنده دیکر بر کتاب حاضرلقدیم .
دهقارتک حیات و فلسفه سی اوراده بوتون تفصیلاتیه مندرج
بولنه جقدر .

اکتساب ایتدی . بوضورتله سنه لردنبری سور وکلنوب کلن هرچ
ومرج سونوب کیتدی . صوکره ، دهقارتک ایله بویوک بردوره
سکون واعتدال طلوع ایتدی .

دهقارت دورتجددک بو اوغولتوسندن بحث ایدنهکن دیرکه :
« قرون وسطاده الک بویوک فن ، الک بویوک فلسفه ، خلاصه
الک بویوک رسوخ هیچ برشیته واقف اولمه دن هر شیندن
دم اورمقدر . »

رونسانسده بویوک بریکیلک کوسترن ، شبهه سزکه ،
دهقارتدر . اوتدن فلسفه ده محاکمه نك مختارقی قبول ایدلشدی .
دهقارت ایسه نقطه عزیمت اوله رق «شک» ی مقبول کورمشدر . اوکا
نظراً آکلایش بر «لازم Passif» در . خطا دیمک
یا کلش برحکم دیمکدر . دهقارتک عننده بسیط ؛ مفهولماری
کندیلرندن بسیط ، ذهن ایچین دیکر مفهولره تقسیمی قابل
اولیه جق درجه ده واضح وعیان اولان شیئدر . اشیای بسیطه
ایسه «عقلی ، مادی ومشترک» اولقی اوزره اوچ نوعدر .
عقلی اولانلر «علم ، شبهه ، جهل ، اراده ، افعال» کی بر
صورت جسمانییه محتاج اولقمزین عقلک بیلدیکی شیلردر .
«شکل ، وسعت ، حرکت ، توقف» اجسام مادیده کورولن
شیلردر . بونلره مادی دعیلدر . وجود امتداد ، وحدت «
هم اشیای عقلیه ده همده اشیای مادیده بولنورلر . بونلره ده
مشترک اسمی وبردیلر . علومده بونلری بیلهرک دائماً بسیطدن
مرکبه دوغری کیتلمی در .

دهقارتک اصولی شودر :

« فکر بشردائماً دیکشیر . حواس ظاهره وافکار بزنی
هر وقت اغفال ایده بیلیرلر . اولردن کندیمزه هر نه کلیرسه رد
ایتملیز . اویقوالیه اویانیتلق بیننده برفرق یوقدر . اویقوده
بزده ظاهر اولان شیلر موهوم درلر . بوائنده ذهنه کیره ن هرشی
اوهام وخیالدر . بعض اوغورسز جنلر واردرکه ، ذهنمزه حقیقته
وطبیعییه بکزه بن برطاقم خیالات بخش ایدنهک بزنی آلداتیرلر .
بز بونلرک بازیمه سی اولورز .

احتمالکه ، ذهنمز کندوسنجه طبیعی برطاقم اوهام وخیالاته
طبعاً کناه اولان فعلی ارتکاب ایله دوغری اولیان بریوله سلوک
ایدر . شوخالده بوتون ذهنمزی ، ذکا مزی قابلایه جق برشک
حاصل اولویور . بوشک برخسته لدرکه ، شفاسی ده کندندندر .
[*] حقیقته برشی حقنده بر شبهه بسله دیکمز وقتلر هان
حکم اعطاسنه وذهنمزه کی انطبایعی عینیه قبول ایتکه رضا
کوسترمیز . زیرا ، ذهنمزه کی وقوفک هپسی خارجدن
کدکلاری کی دکلدر . بز اولنری یا اختیارمنزه آلیر ویا
رد ایدرهز . بر انطبایع حقنده شبهه یه دوشونجه حکم
ویرمکدن استنکاف ایدهرسه ک خطادن ده قورتولمش
اولورز . او حالده خطا و صواب بزم المزده در . بزجه
مجهول ومهم اولان شیلره دائر بر حکم اعطا ایتمه دن اول
اونک کنبه واقف اولقلغمز لازمکیار .

[*] اصول حقنده نطق . دهقارت .

حاکم وصاحب اولمق قابل اولدیغنی بومعلومات بکا اراائه ایتدی [۳].
دهقارت بوفلسفه سیله برچوق صنایعی الهه ایده بیلیمک ایسته یور.
بو طلب فلسفه نك ماهیتی حقه ده ابی بر فکر ویره بیلیر . علوم
طبیعیه نك صنایعه تطبیقیله الهه ایدیله جك منافع شبهه سزكه، پك
بویو كدر . فقط ، نه چاره كه، دهقارت زماننده علوم طبیعی ده
مشیمه سندن بیرتیلوب دیشاری چیقامامه شدی . بوندن باشقه
دهقارت ، بوراده بالکز منافع صنایعی بی دکل دنیاده الك اساسلی
اولان صحتك محافظه سنی ده آرزو ایتشدیر . و دیمشدرکه :

« .. اگر انسانلری عمومیتله شمدی ده قدر یوکسله کلری
درجه نك اوستقنده ذکی وماهر یاپه حق بر وسیله بولمق قابله
اوله طن ایدهرم كه، بونی طبدن باشقه یرده تحری ایتمه ملی دره .
دهقارتك بالخاصه شو سوزی او دورك دوشونجه سنی پك کوزل
ایضاح ایدهر :

« شوراسی حقیقت درکه ، بویکون قوللانیلمقده اولان طب
منافعی شایان دقت پك جزئی شیئی احتوا ایدر . بونکله برابر ،
بوسوز طبه تعرض دکلدیر .

دهقارت کاشات وقانولرنده وسعت وحرکته بویوک براهمیت
ویرمشدر . اوکا نظراً مادهیه ایلك حرکتی ویرن آلهدر . بوندن
صوکره هرشی حرکت ووجودب فضا شه ایله ایضاح ایدیله بیلیر .
عجبا ماده نهر ؟

دهقارته نظراً الهی آراشدرمق دوشونجه سی بزم حسلریمزه
افکاریمزه تقابل ایدهن بر ماده نك موجودیتی در . بونی برآز
تئویر ایدیم : [۴]

« طاس بر جسم مادی در . بونك ماده اصلیه سندن باشقه
رنك ، ثقلت ، صلابت کبی عرضلری ده واردر . بوسجایای
عارضیه دهقارته کوره اصل ماده دن آرملی در . بویکونکی فن ،
بوسجایای او ماده دن تقریق ایده جك اولورسه ق الهه هیچ
برشیتك قالمه جغنی کوستریور . بویوله ایکن ، دهقارت ذهنه
شونی بولمشدرکه ، الهه قالان وسعتدر . مناسبات حقیقیه ایسه
هپ بوسعت دروننده تأسس ایدرلرکه ، بوده حرکتدن باشقه
برشی دکلدیر . شو حالده ماده نك اساسی ده وسعتدن عبارتدر .

« ماده نك بوتون سجایاسی ، شکلی ، هپ حرکت ایله قابل
ایضاحدر . او ، « بکا حرکتی ووسعتی ویریکز سزه کاشاتی بنا
ایدیم . » دیور . تکرارایتک لازمدرکه ، دهقارتک بودوشونجه سی
تمامیه خطا آلوددر . حتی فکر ایچین برآزده تهلکه لیدر .
بویکون علوم طبیعی پك کوزهل اثبات ایتشدیرکه ، ماده نه وسعتله

[۳] بوبراستقبالی کشفدر . بناء علیه ، تاریخ بوکرامتک
حقیقتی اثبات ایتدی . طبیعت فن واسطه سیله قسماً بشره انقیاد
ایتمکدهدر . بوخصوصه درنست روانك « فنك آتییی » اوقونملی در .
باقون ، طبیعت غلبه اوکا طاعتله اولور . دیر .

[۴] آلفرد فوییه نك تاریخ فلسفه سندن التقاط واقتباس
صورتیه .

بوسبوتون باشقه در . دهقارت فنك انکشافنده اصولنک اوچونجی
قاعده سنده کوستردیکی بسیطدن مرکه دوغری تدریجاً کیتیمک
طرزینی بوتون وضوحیه تعقیب ایتشدیر . بواصولی ابتدا بالخاصه
ریاضیاته ادخال ایتدیک میخانیک ، سمائی فیزیک Physique celeste
وزمینی فیزیک ایله فیزیولوژیایه اویدورمشدر .

دهقارتک فی تمامیه خطا آلود وپک ابتدائی ایسه ده زمانی
ایچین هر حالده برشیدر . حکمت سماویسنده ضیانک بر آنده
پك اوزاق مسافله ره کیتدیک ، جناب حقک دنیای ناصل اولماسی
اقتضا ایدیورسه اوصورتله خلق ایتدیکنی ، الهه بویکون دنیای
نه کبی بر فعل ایله محافظه ایدیورسه یاراندیغی آنده کی فعلک ده
تمامیه بوکامشابه اولدیغنی ؛ هر حالده براستحاله یه تابع بولوندیغنی
ادعا ایتشدیر . بناء علیه ، بوتون بوادعالری قاریشیق ویا کلدشدر .
حکمتی استدلالی و تقدیری در .

« فیزیک » ده تمامیه « a priori » اوله زق قبول ایتشدیر .
« اصول حقه ده نطق » نامنده کی اثرنده فنك غایه سنی
کوسترکن شویله دیر : « ... بن کندی فکرمدن کلن
شیلره هیچ بر زمان نظر اهمیتله باقمدم . استحصال ایتدیکم
اصولن ، « علوم نظریه Sciences speculationes » یه متعلق
بعض مشکلات حقه ده کی قناعتمدن ویا خود بکا تعلیم ایتدیک محاکمات
ایله حیاتی تنظیمه اقدامدن باشقه بر محصول اقتطاف ایتده کجه
بوخصوصه برشی یازمغه اصلاً مجبوریت کورمدم . ونظریه لرم
بکا پك خوش کلکله برابر باشقه لرینک ده احتمالک ده زیاده
خوشلاندقلری نظریه لری بولوندیغی زعمنده ایدم . لکن ، فیزیک
حقه ده بعض عمومی معلوماته دسترس اولدیغنی ، وبومعلومات
مکتسه نك متعدد دفعه لر مشکلات خصوصیه ده تجربه سنه کیریشه رک
اونلرک انسانی نره لر قدر کوتوره بیه جکلرینک وشمدی یه قدر
استعمال ایدیلن مبادیدن نه قدر باشقه برشی اولدیغنی اکلا نیجه
بوتون انسانلرک منفعت عمومیه سنه الدن کلدیک درجه چالشمغه
بزی اجبار ایدن قانونه قارشو بویوک برکنه ایشله مکسزین
بونلری صاقلا ییمیه جغمه قنات کتیردم . »

بومهم سوزلردن شو اکلا نیلورکه ، دهقارت زماننک
دوشونجه سنه مخالف اوله رق بعض حقیقتلره ایرشمشدر . بو
حقیقتلردن بری ده شبهه سز دنیانک حرکتی مسئله سی در . دهقارت
غالیله نك اتپامدن صوکره جمعیت ره بانیه نك بعضندن احترازاً
بوخصوصه پکده آچیقدن آچیمغه برشی سویله مه مشدر .

عین فصلاه دهقارت سوزینه شویله دوام ایدهر :

« مکتبلر ده اوقوتدوریلان شو « فلسفه نظریه Philosophie
speculatione » [۲] یرینه بر « عملیسی Pratique » بولهرق
اونک یاردمیه آتیمک ، صویک ، هوانک ، ییلدیزلرک ، سماواتک
وبزی محاط اولان بوتون جسملرک قوت و تأثیراتی ارباب صنه
یعمزک مختلف صنفلرنی ییلدیکمز قدر واضحاً اوکره نوب هانکی
ایسه یارایورلرسه اونلری اوصورتله قوللانه بیلیمک وبونکله طبیعت

[۲] آرسطودن مستخرج اسقولا ستیق فلسفه سی

رباعیات خیام

ای چرخ دلم همیشه غمناک کنی
پیراهن خرمی من چاک کنی
بادی که رسد بمن تماش آب کنی
آبی که خورم تو در دهن خاک کنی.

ای زمانه ، کوکلی دائما کدرله دولدوریورسین ، بنم
شادلق کوملکمچی پارچالایورسین . بانا دوغرو اسن روزکاری
صویه قلب ایدیورسین ، ایچدیکم صوینی آغرمده سن طوپراق
ایدیورسین .

ای دل زغم جسم اکر پاک شوی
توروح مجردی بر افلاک شوی
عرش است نشیمن توشمرت بادا
کائی ومقیم خطئه خاک شوی.

ای کوکل حیوانیته مربوط غم لردن معرا اولدوغک ،
زمان سن روح مجرد سمارک اوزهرینه چیقارسین . سنک یرک
عرش در . علویت عرشندن اینوب مذلت طوپراغنده مقیم
اولماقدن اوتانمالیسین ؟

ای کوزه گر ان بکوشا کرهشیاری
تاچندکنی بر گل آدم خواری
انکشت فریدون وکف کیخسرو
بر چرخ نهادهئی چه می پنداری .

ای چوملکچی ، علقک باشکده ایسه ، دقت ایت ، ایشیت
انسان طوبواغنه نه زمانه قدر حقارت ایده جکسین؟ «فریدون» ک
پارماغنی «کیخسرو» ک آلی چرخک اوزهرینه قویویورسین ،
عجبا سن نهطن ایدیورسین ؟

ای گل توبروی دلربا میانی
وی مل تو بلعل جانفزا میانی
ای بخت ستیزه کار هر دم بامن
بیکانه تری و آشنامیانی .

ای گل سن تازه وکوزل بیر قیزک یوزینه بکزه یورسین ،
ای شراب سن جانہ جان قاتان بیر یاقوته ، [بیر قیرمزی دوداغه]
بکزه یورسین . ای متلون غوغاجی طالع ، سن بانا هر کون دهاها زیاده
یابانچی داورانیورسین . فقط بانا آشنا کیی کورونیورسین .

نه ده حرکتله ایضاح ایدیلنه من . میخانیکیت ماده نك دیشاریسندده در [۵]
ده قارت عوامک تشکلاتندن ، اجرامک سیرندن باشلایه رق
حیوانلرک بنیه لرینی ، تشکلی ، حیاتلرینی تدقیقه قدر وارمش
وهپسنگ ، هر شیئک حقیقی بوسیروحرکتک بر نتیجه سی اولدیغنی
ایضاح ایتمش و یزبیکه ، بیهوده یورولشدرد . اونک فکرنجیه
بونلرک هپسی کرک اجرام ، کرک عضویات ، دست بشرله اختراع
ایدیلن ماکنه لر کی حسیاتدن محروم ، بنفسه متحرک بر جسمدن
عبارتدرلر .

ده قارت فکرینک خلاصه سی شومنتخب جمله لرده پاک کوزل
کوزو کمکده در :

« قطعی برطرزده اعتراف ایتک لازمکیرسه بن بردوشونزدن
باشقه برشی دکل . »
- اصول -

بنده کی حافظه ، خیله کی ملکاتی آراشد رییورم ؛ بونلرک
هپسنگ ناتمام ومحدود اولدقلرینی کورویورم . بورؤیتیم بکا ایضاح
ایدیورک ، خالقده کی عین ملکله مکمل و غیر محدوددر . یالکز
اراده مک حدی یوقدر . بنم اللهیمه بکزه یشم یالکز بو اراده
ایله در .
- مه دیتاسون -

وبن هر بسیط اولان عنصره مطلق دیرم . «مستقل ، سبب ،
بسیط ، عمومی ، مساوی ، مشابه ، دوغری ، بر» کی فکرلر برر
مطلقدر . بوندن باشقه بنم عندهده هر بسیط سییلدر . بریشی
نه قدر سیل اولورسه بسیطلکه اوقدر تقرب ایدر . ایشته ،
بو طرزده دوشوننه رک برسوری مسائلک حل یزه میسر اولمقدهدر .

— Regles pour la direction de l'esprit —

بوتون علملر ذکای بشزدن باشقه برشی دکلدر . بونلرک
عددی نه قدر آرتارسه دائما بر وعین درلر .
کشف اولمش بر حقیقت دیگر حقیقتلری میدانه چیقارمق
ایچین بر حائل دکل ، بلکه برواسطه در .

دوشونیورم ، دیمککه ، وارم . Cogito Brgo sum
حسن ایتدیکم قیدسزلق اراده نك صوک درجه آزلی
دیمکدر . اراده من بر شیئه تعلق ایتزدن اول سربستدر .

بوتون حیوانلرک یاورولهملری شایان حیرت دکلدر .
چونکه ، دوغور میانلر یاشایه منلر .

اللهک عوالمی خلق ایدرکن خصوصی بر فکره ، برغایه
خادم بولونمسی احتمالی دوغری دکلدر .

- لیجی اوغلی - ۲۰ تشرین اول ۳۳۰

صبحی ادهم

[۵] آفرده فوییه . تاریخ فلسفه .

